

Холодна Ю. Є.

к. е. н., доцент кафедри міжнародної торгівлі, митної справи та фінансових технологій

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Тараненко А. Д.

студентка ОПП «Митна справа», 3 курс,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Ефективність функціонування страхового ринку є важливим індикатором загального рівня економічної ситуації в країні. Страхування як особливий вид фінансової діяльності приймає основні виклики ризику як для громадян, так і для суб'єктів господарювання, так як за своїм змістом страхова діяльність передбачає прийняття ризиків непередбачуваних подій. За оцінками експертів, в Україні застраховано лише 10% потенційних ризиків, в той час як в більшості країн цей показник становить понад 90%, що свідчить про неефективність функціонування страхового ринку України. [1, 110]

Страхова діяльність, фінансуючи ризики, виконує декілька функцій, які становлять загальний економічний інтерес як для окремих осіб, так і для суспільства в цілому. Ці функції в основному пов'язані із забезпеченням економічного захисту, кращим використанням ресурсів, а також накопиченням та реалізацією фінансових ресурсів. Той факт, що відшкодування збитків відбувається в той момент, коли допомога є найбільш необхідною, тобто коли збиток стався, вказує на те, що страхування забезпечує економічний захист, зберігаючи фінансову безпеку. [1, 110]

Інтеграція України в міжнародну спільноту повинна базуватися на зміцненні ринкових відносин на страховому ринку і в системі страхового захисту. Незворотність інтеграційних процесів потребує встановлення ролі та місця страхового ринку України у міжнародному просторі, гармонізації його засад із загальносвітовими тенденціями розвитку. Досвід розвинутих країн показує, що страхування займає одну з провідних сфер фінансового ринку. [2, 44]

Впродовж 2022 р. на європейському страховому ринку були представлені 4909 компаній із 30 країн. Концентрація страхових компаній на страхових ринках країн Європи досить різна (рис. 1).

За даними рис. 1. видно, що на європейському ринку страхування є країни, у яких концентрація 3-х найбільших компаній сягає 100 % усього ринку, або близько того. Зокрема, за страхуванням life у Латвії та Естонії винятково 3 компанії обслуговують весь ринок, а за страхуванням non-life у Латвії 94,9% ринку покривають 3 компанії, а в Литві – 93,8 %. Найбільша конкуренція між страховими компаніями спостерігається на ринку страхування life у Німеччині (концентрація 24,3%) та Ірландії (концентрація 31,4%), а на ринку страхування non-life у Франції (14,4 %) та Кіпрі (28,4 %). У переважній більшості випадків висока концентрація страхових компаній за однією групою страхування має схожу ситуацію і за іншою групою. Проте, є країни, де ця закономірність не дотримана: у Мальті – висока концентрація страхування life (86,6 %) і помірна страхування non-life (89,2 %).

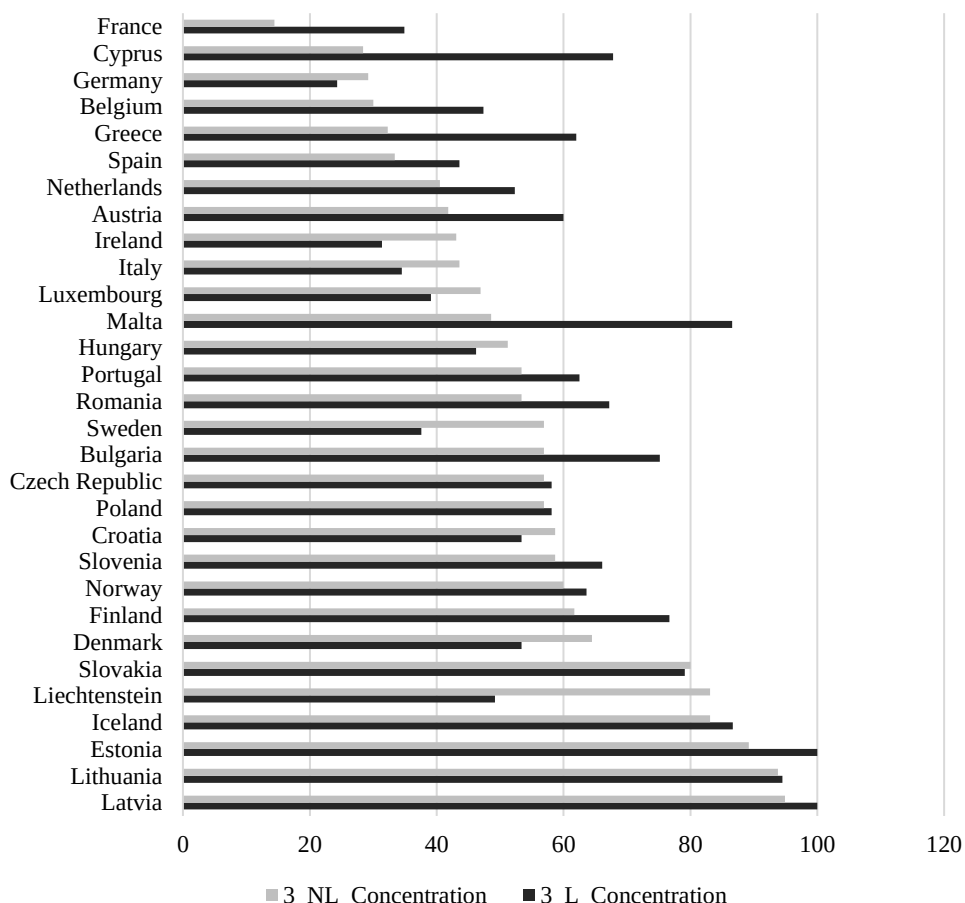

Рисунок 1. Концентрація страхових компаній у європейських країнах у 2022 р. [3]

За досвідом іноземних країн можна сформуванати низку важливих аспектів, які заслуговують уваги, можуть бути адаптовані до вітчизняних умов і успішно втілені в практику (табл. 1).

Таблиця 1

Привабливі фактори іноземного досвіду для розвитку страхового ринку України

Фактор	Характеристика фактору
1	2

Невелика кількість страхових компаній	Спрощує регулювання страхового ринку через обмежену кількість операторів
Конкуренція на ринку	Сприяє підвищенню якості послуг і об'єктивному ціноутворенню
Зростання доходів населення і господарюючих суб'єктів	Підвищує платоспроможність населення та суб'єктів господарювання, дозволяючи придбати ширший перелік програм страхового захисту та охопити більше ризиків
Економічне зростання в державі	Забезпечує зростання доходів усіх суб'єктів страхового ринку та сприяє сталому розширенню об'єктів страхування

Продовження табл. 1

1	2
Реформа у фінансуванні сфери охорони здоров'я	Формує нові джерела фінансування витрат на лікування, реабілітацію, оздоровлення, де страхування займає вагому нішу
Нормативи щодо окремих видів страхування	Встановлює певні норми і нормативи для окремих об'єктів страхування, наприклад, агрострахування
Державні страхові субсидії	Забезпечують підтримку окремих видів страхування, таких як агрострахування, медичне страхування тощо
Інвестиційні проєкти	Стимулюють розвиток накопичувального страхування

Розширення обсягів страхування на страховому ринку України можна досягти завдяки збільшенню кількості страхувальників та обсягів їх обслуговування (страхових премій), однак кризова ситуація в Україні, що склалася від початку 2022 р., спричинила масштабні проблеми у зниженні платоспроможності населення та суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим, мають бути розроблені заходи щодо відновлення економічного зростання країни з відповідним ростом добробуту громадян. Як свідчить світовий досвід, у країнах з вищими доходами спостерігається вища активність до страхових послуг. [2, 51]

Багато країн Європи та світу мають страхову медицину і успішно її розвивають, тому їх досвід може стати міцною основою для запровадження в Україні найкращої практики медичного страхування у якійсь із форм: на засадах приватного медичного страхування чи публічно-партнерських умовах.

В Україні тривалий час залишаються сфери страхування, рівень розвитку яких слід вважати незадовільним. До таких сфер відносять агрострахування, страхування майна, кіберстрахування тощо. Захист у цих сферах є вкрай необхідним, однак через низку причин культурного, економічного, соціального та психологічного характерів обсяги таких видів страхування залишаються мінімальними. Встановлення

державним регулятором та урядом країни певних нормативів щодо кожного з цих видів страхування, змогли б порушити активний процес їх розвитку. [2, 51]

Головним аспектом світового досвіду є формування привабливих інвестиційних проєктів, в яких страхові компанії можуть стати надійними інвесторами: підвищити свою дохідність і забезпечити прирощення капіталу своїх клієнтів.

Проведене дослідження дало змогу узагальнити світовий досвід у сфері розвитку страхового ринку та визначити різноманітні інструменти, завдяки яким можна створити умови сталого розвитку страхового ринку України.

Список використаних джерел

1. Майстер А. В. Славкова А. А. Страховий ринок України: проблеми та перспективи розвитку. Економічна наука. 2025. №2. С. 108-113.
2. Хропонюк Д. О. Стратегія розвитку страхового ринку в Україні. Захід. нац. ун-т. Тернопіль. 2023. 44 с.
3. European Insurance Overview 2022. European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). URL: https://www.eiopa.europa.eu/publications/european-insurance-overview-2022_en